

АЦИМСИ Центар за родне студије

мр Ана Клем Аксентијевић

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију 21. април 2016. године, Сенат Универзитета у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. Проф. др Свенка Савић, професорка емерита, Психоллингвистика, 2010. година, Универзитет у Новом Саду, председница</p> <p>2. Мр Емилија Станковић, ванредна професорка, Музичка уметност, 2011. година, Академија уметности, Нови Сад, чланица</p> <p>3. Проф. др Владислава Гордић Петковић, редовна професорка, Енглеска и америчка књижевност, 2008. година, Филозофски факултет, Нови Сад, чланица</p> <p>4. Проф. др Бранка Радовић, редовна професорка, Музикологија, 2009. година, Филолошко уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу, менторка</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Ана Иштван Клем Аксентијевић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 16.05.1975. , Суботица, Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив: Центар за родне студије, АЦИМСИ Универзитета у Новом Саду, МАС Родне студије, мастер родних студија</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Академија уметности у Новом Саду, Реситал, музичка уметност, 28.04.2005.</p> <p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: музичка уметност (магистар уметности – виолиста)</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<p>Род и професија у уметности: дипломиране извођачице на гудачким инструментима на академијама уметности у Новом Саду, Бања Луци и Загребу (1990-2014).</p>

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Рад је организован у 6 поглавља на 499 страница текста, уз 24 табеле и 11 графикона, са укупно 146 референци литературе и 47 напомена. Након кључне документације (1-13) следе: 1. Увод (14-34); 2. Методолошки оквир (39-56); 3. Емпиријско аналитички аспект (57-177); 4. Закључак (178-182); 5. Литература (183-191); 6. Прилози (191-499).

1. У *Увод* су следећа подпоглавља (укупно 10): Теоријски дискурс – Жене у уметности; Композиторке у свету; Диригенткиње у свету и код нас; Физички изглед музичарки; Инструменталне уметнице; Стереотипи о односу расе и идентитета; Стереотипи о односу сексуалне оријентације и идентитета; Родне предрасуде извођачке уметности; Извођачице на југословенском простору; Србија почетком 21. века; Кратак преглед значајних извођачица и композиторки у историји музике у свету и код нас.

2. У *Методолошком оквиру* основни су подаци о предмету, циљу, хипотезама, истраживачким стратегијама и посебно детаљно о одабраном методу животних прича који се остварује у неколико фаза (снимање разговора, транскрипција, редакција текста, сачињавање биограма). Следе начин прикупљања и обраде података и анализе у основном и у компаративном узорку.

3. *Емпиријско аналитички аспект* централни је део тезе сегментиран у 23 подпоглавља у којима су најпре дати подаци о музичаркама у институцијама: у симфонијским оркестрима (у Србији и у југословенском простору) и у институцијама образовања - о наставном кадру на високим музичким школама у свету и у југословенском простору. Следе резултати анализе компоненти идентитета дипломираних студенткиња гудачког профила Академије уметности у Новом Саду за временски период од 40 година (1974-2014) изложени према компонентама идентитета музичарки (укупно 20) из различитих националних заједница: детињство, школовање, брак, деца, језик, национални, верски, професионални идентитети, затим идентитет чланица струковних удружења, те хоби и здравље, а једна компонента идентитета се повезује са ширим друштвеним и политичким контекстом деведесете године 20. века (укупно 10 компоненти). Следе компаративни резултати истраживања о дипломираним студенткињама гудачког профила од оснивања академија: у Загребу за период од 82 године (1922-2014) и у Бањалуци за период од 15 година (1998-2014), сакупљени на основу упитника.

4. У *Закључку* кандидаткиња обједињује податке на основу сведочења музичарки о компонентама идентитета и закључује да је компонента професионалног идентитета надређена осталим (браку и породици, језику, националној, верској, политичкој припадности). Када је у питању употреба језика (као облик манифестације језичког идентитета), ситуација је нешто комплекснија. Од четири језичке употребе (матерњи, страни, језик професије и родно осетљив језик), неговање матерњег језика музичарке из националних заједница сматрају важним, док њихове колегинице из већинског народа не придају посебан значај матерњем језику; знање страних језика све сматрају важним у професионалном ангажовању ван граница државе, а родно осетљив језик већина не користи доследно, нити повезује ту употребу са сопственом видљивошћу у широј уметничкој заједници. Национални идентитети музичарки су подређени

професионалном и оне имају потребу да нагласе позитиван став према националној (и свакој другој) толеранцији 'других'. Националну компоненту, као и верску сматрају „својом интимном идентитетском одредницом“. Запослење су музичарке успеле да повежу са професионалним идентитетом – као професорке инструмента или извођачице у неком од оркестара - што им обезбеђује изграђивање каријере. Оне раде оно за шта су се образовале и оно што воле. Иако здравље није компонента која се уобичајено повезује са идентитетом, у разговорима са музичаркама се компонента здравља испољила као важна, повезана са родним идентитетом. Тако сазнајемо о професионалним здравственим тешкоћама, присутним код (не малог број) музичарки. Музичарке не развијају идентитет припадања професионалном удружењу (нарочито млађе генерације, посебно у Новом Саду и у Бања Луци). Разлоге треба тражити у кризи самих струковних удружења у три одабране државе, и у недовољној информисаности чланства шире професионалне заједнице о њиховом раду. Слично је и са политичким идентитетом – музичарке нису чланице политичких странака, „нити се идентификују са било којом политичком идејом“.

Закључујемо да је кандидаткиња успешно урадила деконструкцију компонента идентитета музичарки у три града југословенског региона и да је на основу нових података конструисала хијерархију њихових идентитетских обележја данас.

5. *Литература* (183-190), обухвата укупно 134 одреднице на српском, мађарском и на неколико страних (главном енглеском) језику, за поље музике, родних студија и високог образовања, сходно интердисциплинарном приступу одабраној теми.

6. *Прилози* (191-499) обједињују све биограме (хронолошки приказ догађаја из приватног и професионалног живота) музичарки на гудачким инструментима у Новом Саду и њихове животне приче - укупно 20 из Војводине. Следе упитници из Бања Луке и из Загреба на основу којих је кандидаткиња прикупила компаративни емпиријски материјал.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Закључујемо да је кандидаткиња у Уводу дала широк друштвени и уметнички оквир за сопствено емпиријско истраживање, који је важан за разумевање прилика у југословенском региону у последњој деценији 20. и првој деценији 21. века. Она указује на вековно наслеђе различитих облика стереотипа и имплицитне дискриминације повезане са родом (тачније женскошћу) и нижом моћи жена у високим позицијама моћи у музици. Ти подаци су у домаћој литератури нови, обједињени на једном месту, да јасно покажу да продор жена у професију музичарке није био једноставан ни у свету нити на овим просторима током последњих векова, те да подаци могу постати део музичке уџбеничке лектуре данас код нас.

Циљ истраживања је добро осмишљен: „ да се на једном месту прикупе, селекују и интерпретирају подаци о животу и раду дипломираних извођачица на гудачким инструментима које су дипломирале на трима музичким академијама у региону (Новом Саду, Бања Луци, Загребу) од оснивања наведених институција па све до данас, како би се на тај начин скренула пажња на питање конструисања идентитета извођачица током и након високог музичког образовања“. Основна хипотеза је била да таленти са академија уметности у региону нису шире познати у домаћој средини, те је потребан истраживачки напор којим се ова врста (стереотипног) поимања отклања у правцу веће видљивости дарова и учинка уметница, у овом случају музичарки гудачких профила. Сходно циљу је основна хипотеза била

потврђена резултатима истраживања. А посебне хипотезе су 3: 1. Значајан број дипломираних извођачица на гудачким инструментима доприноси промени свести о важности родног идентитета у музичкој уметности у региону; 2. Повећан број дипломираних извођачица на гудачким инструментима не доприноси промени свести о важности родног идентитета у музичкој уметности у региону; 3.

Професионални идентитет дипломираних извођачица на гудачким инструментима надређен је свим другим компонентама идентитета, укључујући и родни. Од три посебне хипотезе резултати потврђују прву и последњу.

Методолошки део обухвата све потребне делове за квалитативно емпиријско истраживање устаљено у интердисциплинарним родним студијама данас. Метод животне приче у сумирању података о женама у различитим професијама, па и у професији музичарке, добро одсликава међузависност података из приватног и јавног живота жене у професији данас, у музичкој професији такође, како потврђује кандидаткиња. Добијене податке кандидаткиња је проверила на узорку музичкарки истог смера у два друга града, Загребу и Бања Луци (од којих је први готово деценију у саставу Европске уније, чиме се добија податак о међузависности друштвене организације и личног идентитета уметница).

Резултати емпиријских података из три града на академијама уметности различите педагошке музичке традиције, јединствени су за сада у региону и могу добро послужити за даља истраживања музичких уметница других профила. Основни је резултат да су жене постепено улазиле у различите домене моћи у музици (са више препрека у домену дириговања и компоновања), а када се погледају нови подаци појединачних гудачких инструмената, показује се да су бројне успешних жене управо у већини данас. Оно што музичарке чини специфичним у односу на различите компоненте идентитета јесте да је професионални идентитет надређен другим компонентама идентитета. Посебно су охрабрујући подаци за ангажовање музичарки у широј уметничкој заједници, пример женског квартета ТАЈЈ (1997-2015), пониклог на Академији уметности УНС, и афирмисаног у свету по препознатљивом програму савремених домаћих композиторки и композитора код нас и у свету које су осмислиле и формирале четири успешне жене.

Закључак даје повода за нова истраживања када је у питању променљивост компоненти идентитета уметница. Чињеница је да је једна од компоненти доминантна (професионална), док су друге повезане са контекстом у којем музичарке граде своју каријеру.

Литература коју кандидаткиња користи је нова, на различитим језицима, чиме показује професионалну обавештеност, сходно интердисциплинарном приступу одабраној теми.

Прилози су интегрални део текста докторске тезе, као сума емпиријских података важних за даља истраживања у родним студијама када је у питању однос идентитета, професије и рода, подаци који у домаћој литератури још увек нису довољни.

Сви делови докторског рада су урађени у складу са Пријавом и у складу са захтевима академског дискурса.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Ана Клем Аксентијевић (2016), Гудачки квартет ТАЈЈ: женско музичко извођаштво у Војводини у афирмацији савремене музике. *Интеркултуралност*: часопис за подстицање и афирмацију интеркултурне комуникације, Завод за културу Војводине, Нови Сад.

Ауторка жели да представи прилике уметничког развоја војвођанског женског квартета (ТАЈЈ) током процеса афирмације (1997-2015) у домаћој средини и у свету: професионалне, родне, породичне у контексту последње деценије 20. и прве деценије 21. века у Војводини.

Гудачки квартет ТАЈЈ из Новог Сада чине четири музичарке (данас) професорке, на Академији уметности Универзитета у Новом Саду, настао на потицај професора (мушкарца) у оквиру предмета Гудачки квартет (1997). Састав је опстао до данас и афирмисао се као један од најуспешнијих гудачких квартета на територији Војводине, захваљујући афирмацији савремене музике војвођанских композитора и композиторки који делују у Србији и ван ње. Поред богате и значајне концертне активности квартет (четири музичарке: две виолине; виола и виолончело) има и богату дискографију по којој је познат у југословенском региону.

Кандидаткиња анализира животне приче 4 музичарке ТАЈЈ које свирају различите инструменте, припадају различитим националним и верским заједницама, имају различиту породичну ситуацију, различите односе према вери и нацији, односно родној равноправности, а имају исти ентузијазам према професији. Током заједничког рада (скоро) две деценије ове музичарке су развиле: 1. специфичан и препознатљив уметнички израз који инспирише војвођанске композиторе да им посвећују своја дела; 2. тимски рад, смисао за хумор и женско пријатељство. Закључује да је појава и дугогодишње постојање гудачког квартета ТАЈЈ у Новом Саду пресудно за афирмацију женског музичког извођаштва на гудачким инструментима у Војводини које траје. Квартет је модел младим дипломираним студенткињама на Академији (где су извођачице ТАЈЈ професорке).

(Рад је представљен на међународној конференцији Gender and Music: Practices, Performances, Politics (GeMus) одржаној на високој школи (School of Music, Theatre and Art) у Оребру, Шведска (17. 03. 2016.).

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања показују како су у једној уметничкој области, током времена жене постепено улазиле у позиције моћи, да би данас управо оне представљале ту уметничку грану у музици: као композиторке, диригенткиње, музичкарке, у овом случају на гудачким инструментама. Улажење жена у високе позиције моћи у професији деконструира схватање о њиховим способностима и значајно помера устаљену слику о стереотипима жена у музичкој професији како извођачица тако и професорки на високим музичким академијама, посебно у оним предметима који су доскора били резервисани само за мушкарце (као што су компоновање или дириговање). Тако су емпиријски подаци које саме жене саопштавају о себи постали важан део историје саме уметничке дисциплине. У томе је новина резултата и њихов значај. Посебно истичемо важност методолошког приступа у којем је истраживачица била инсајдерка" испитиване групе (музичарка на виоли), што истраживању даје модификовану позитивну димензију.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Кандидаткиња мр Ана Клем Ансентијевић је стекла степен магистра музичке уметности на Академији уметности УНС, а звање мастер родних студија на АЦИМСИ Центру за родне студије УНС, чиме је стекла неопходну основу интердисциплинарних знања рода и музике, као нужне претпоставку за урађен докторски рад. Написала је семинарске радове и одбранила мастер рад (под називом *Род и музика: животне приче виолисткиња из Новог Сада дипломиране на Академији уметности: 1974 -2014*) чиме је доказала да влада академским дискурсом на српском језику, методама одомаћеним у родним студијама и основном литературом у два домена у којима је остварено истраживање – род и извођачке музике данас.

Кандидаткиња је емпиријско истраживање остварила у три града југословенског региона и објединила резултате повезаности идентитета и рода музичарки извођачих уметности, водећи рачуна о контексту повезаности професионалног и приватног живота у специфичним друштвеним и политичким приликама с краја 20. и почетка 21. века. Начин на који је саопштила основне резултате јасни су, прегледни и у функцији доприноса историјату музичке уметности на академијама уметности у региону. Резултати се могу применити у непосредној музичкој пракси.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1.	Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме	ДА
2.	Да ли дисертација садржи све битне елементе	ДА

3.	По чему је дисертација оригиналан допринос науци: Кандидаткиња је одабрала тему од значаја за историјски развој музике и рода у југословенском региону, посебно на Академији уметности УНС, чиме је значајно обогатила иначе недовољну литратуру о богатом музичком доприносу ове институције уметничком животу у држави. Обрађена проблематика је нова и до сада није истраживана. Кандидаткиња је одабрала метод којим се складно повезују гласови музичких уметница са гласовима професије и јавности; њени резултати афирмишу посебно женски музички квартет ТАЈЈ који до данас није добио адекватну научну пажњу у домаћем интердисциплинарном научном подручју који чине родне студије и музичка. Стога Комисија предлаже да се докторска дисертација прихвати.	
4.	Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања	НЕМА
X	ПРЕДЛОГ:	
	На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:	
	<ul style="list-style-type: none"> - да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана - да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или - да се докторска дисертација одбија 	

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Владислава Гордић Петковић, чланица

проф. др Бранка Радовић, менторка, чланица

проф. Емилија Станковић, чланица

др Свенка Савић, професорка емеритус, председница